

Юлія ВАРУШКА

*аспірантка кафедри державного
управління і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська Політехніка»*

МОДЕРНІЗАЦІЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В РАМКАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Євроінтеграція – цивілізаційний вибір України, одна з ключових вимог Революції гідності. У системі зовнішньополітичних пріоритетів України вона посідає особливе місце.

Однією з актуальних і важливих проблем у сфері правничої освіти є проблема практичної фахової підготовки юристів. Навчання майбутніх правознавців в умовах євроінтеграції вже не може носити суто теоретичний характер, оскільки юридична освіта посідає одне з пріоритетних місць в освітніх системах європейських країн й вимоги до її здобуття мають бути належними.

Питання проведення судової реформи в Україні на сьогодні є одним із найбільш актуальних та обговорюваних, особливо в світлі євроінтеграції нашої держави.

Першочерговим завданням у цьому напрямку є відновлення довіри до судової влади, що безумовно потребує підвищення якості кадрового складу судової гілки влади. Нині модернізація судової влади, необхідність розширення гарантій реалізації прав та законних інтересів людини і громадянина в суді, забезпечення принципу верховенства права потребує пошуку нових підходів у формуванні суддівського корпусу.

У сучасних умовах діяльність судової влади, її ефективність є фундаментальним завданням сталого демократичного розвитку держави. Всі процеси державного регулювання певною мірою знаходяться в постійній взаємодії із суддівським корпусом. Завдання судової гілки влади полягає не лише у здійсненні правосуддя та конституційному нагляді, але й у постійних узгоджених діях з іншими органами влади по вдосконаленню правових інструментів, що регулюють діяльність суддівського корпусу.

В руслі проведення судової реформи щодо формування суддівського корпусу, важливі зміни внесено до Конституції України щодо порядку призначення (обрання) на посаду судді. Раніше перше призначення на посаду професійного судді строком на 5 років здійснювалося Президентом України. Всі інші судді, крім суддів Конституційного Суду України, обиралися Верховною Радою України безстроково, в порядку, встановленому законом (ст. 128 Конституції України). Тепер порядок призначення на посаду судді істотно спрощено й наближено до європейських стандартів. Відповідно до ст. 128 Конституції України, призначення на посаду судді здійснюється Президентом України за поданням Вищої ради правосуддя у встановленому законом порядку [2]. Таке призначення здійснюється, як правило, за конкурсом. Що стосується Голови Верховного Суду, то він, як і раніше, обирається на посаду та звільняється з посади шляхом таємного голосування Пленумом Верховного Суду в порядку, встановленому законом.

Формування суддівського корпусу України пов'язане з додатковим вивченням європейського досвіду у цій справі. У Франції, наприклад, професійні судді призначаються Президентом, посадові особи Касаційного Суду і голови апеляційних судів – за рекомендацією Вищої ради магістратури, а інші судді – за поданням міністра юстиції з позитивним висновком Вищої ради магістратури (ст. 12 Закону «Про статус магістратури»). Всі інші судді (комерційних трибуналів, трибуналів із питань страхування, морської торгівлі, земельної оренди тощо) не призначаються, а обираються виборцями. Кандидат на посаду судді повинен мати вищу юридичну освіту, здобуту після закінчення спеціальної юридичної академії. Для призначення до складу Касаційного суду встановлені підвищені вимоги – робота професором університету чи необхідний стаж суддівської діяльності. Як правило, суддею не призначається особа, молодша за 40 і старша за 50 років, а також особа, яка раніше в межах округу апеляційного суду займалася адвокатською практикою, обіймала посаду судового виконавця чи нотаріуса, якщо з цього моменту пройшло менше 5 років. Виконання обов'язків судді у Франції несумісне з мандатом члена парламенту, Асамблеї Європейського Союзу та його інших органів.

Звільнення судді з посади має право здійснити Вища рада магістратури – за скоєння проступку або у зв'язку з тяжким захворюванням.

В Англії судді Суду Корони призначаються королевою за рекомендацією Лорда-канцлера, а судді нижчих судів – Лордом-канцлером. За Конституційним актом ще 1701 року судді обіймають свої посади «поки поведуть себе належно». За загальним правилом вони ідуть у відставку після досягнення 75 років. Порядок добору суддів регулюється Законом про суди і правове забезпечення (1990 рік) та Законом про мирових суддів (1997 рік). При призначенні суддів на посаду прийнято враховувати моральну й ділову характеристики кандидата. Важливе значення також відіграє стан здоров'я того, хто намагається обійняти посаду судді.

На стан судочинства в Англії істотний вплив має Лорд-канцлер. Він поєднує в собі судову, виконавчу та законодавчу владу. Лорд-канцлер може звільнити суддю окружного суду за недієздатність і неналежну поведінку, перевести його з одного округу в інший, відмовити у продовженні строку служби тощо. Але магістранти можуть бути звільнені лише королевою, правда, знову ж таки за рекомендацією Лорда-канцлера.

Судову владу в Німеччині здійснюють професійні судді і судді на громадських засадах. Відповідно до Закону «Про суддів» федеральні судді Німеччини призначаються довічно, а в землі Гессен – тимчасово. Наявність наукового ступеня та академічної освіти впливає на зайняття посади судді. За порушення Конституції суддя федерального суду може бути звільнений з посади або переведений на іншу посаду. Клопотання з цього приводу порушується Бундестагом, а рішення приймається двома третинами голосів Федерального Конституційного суду. Справи про дисциплінарні проступки суддів розглядає Федеральний дисциплінарний суд, рішення якого можуть бути оскаржені до Дисциплінарного Сенату Федерального адміністративного суду [3].

Етимологічно термін «модернізація» (дія за значенням модернізувати) означає змінювати, удосконалювати відповідно до сучасних вимог; надавати минулому невластивих йому сучасних рис; осучаснювати [1].

Модернізація системи правосуддя повинна розпочатися із встановлення чітких цілей (поліпшення якості правосуддя), а технології розглядаються як засіб, а не як мета.

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2009. С. 683.
2. Конституція України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>
3. Юрій Гончарук, начальник Територіального управління Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області, заслужений юрист України. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/suchasni-vyklyky-ta-aktualni-problemy-sudovoyi-reformy-v-ukrayini/>

Євгенія ВОЛОШКА

аспірантка кафедри публічного управління та права, КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР»

ПОШУК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АДАПТАЦІЄЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ

Якісна система освіти є вагомим чинником розбудови української державності, створює умови конкурентоспроможності для вітчизняних фахівців як у середині країни, так і у світі в цілому. Одним із основних векторів розвитку комунікацій в плані освітнього простору та ринку праці для України є країни Європи, досвід яких став важливим підґрунтям для реформ сучасної української освіти усіх рівнів, при збереженні основних орієнтирів української ідентичності. Формування такого соціального замовлення є серйозним викликом для державного управління країни.